

Og det handler ikke om, at det koster penge, for vi har afsat pengene. Kommuner og amtskommuner kan ikke komme og pådutte os, at der ikke er penge til dette her lovforslag, hvis det går igennem. Det synes jeg også, at man skulle lægge sig på sinde. Det, man i virkeligheden gør, er, at man overlader det til de gode amter at få penge til udbygning via satspuljen osv. Det, man tillader de dårlige amter, er, at de stadig væk kan skalte og valte, og det er lige præcis dér, vi har problemet.

Dette er et minimumsforslag. Vi kunne fra SF's side godt have puttet en lang række andre ting ind. Det har vi valgt ikke at gøre, fordi vi rent faktisk troede, at der var et enigt Folketing, der stod bag disse her principper.

Og så vil jeg vælge at være positiv over for Socialdemokratiet og sige, at det ikke handler om, at det er SF, der har fremsat dette her forslag, det handler om, at Socialdemokratiet i bund og grund ikke vil være med til det. Men det synes jeg så omvendt er ret negativt, for det handler vel ikke om, hvem det er, der står fædrene til et forslag?

Jeg ser frem til et udvalgsarbejde, hvor jeg meget gerne vil have mulighed for at debattere dette forslag lidt mere grundigt med de enkelte ordførere.

Fru Tove Fergo har eksempelvis ikke fortalt mig, hvad det er for en detaljeringsgrad, der er problemet.

Socialministeren har ikke fortalt mig, hvorfor den procedure, at der bliver nedsat et samarbejdsudvalg, skulle være specielt formaliseret. Vi har jo ikke beskrevet, hvad disse samarbejdsudvalg skal lave, ud over at de skal sikre, at der ikke er nogen, der falder igennem.

Jeg forstår ikke denne debat her i dag. Og det handler ikke om, at vi har villet gå af sted med en sag, slet, slet ikke. Jeg troede – og det er helt ærligt – at jeg ramte Folketinget som sådan med dette her. Jeg troede rent faktisk, at der i Folketinget var enighed om, at vi skal gå på tre ben i psykiatrien. Vi har en detaljeret lovgivning vedrørende hospitalspsykiatrien, men vi har ingen vedrørende det andet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 67:

Forslag til folketingsbeslutning om anvendelse af elektronisk overvågning af senildemente.
Af Kirsten Jacobsen (FP) m.fl.
(Fremsat 26/11 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

Fremskridtspartiet ønsker med forslaget her, at der i indeværende folketingsår skal fremsættes et lovforslag, der gør det lovligt for plejehjem at anvende elektroniske hjælpemidler ved overvågning af demente, så plejehjemmets personale advares, når de demente forlader plejehjemmet.

Forslagsstillerne ønsker også, at der skal indføres lovhjemmel til frihedsberøvelse af demente, som udtrykkelig giver til kende, at de ønsker at forlade plejehjemmet.

Som forslagsstillerne er inde på, forekommer det af og til, at en dement person forlader sin bolig og flakker omkring i hjælpeløs tilstand, og det er selvfølgelig et alvorligt problem, som der er behov for at se på. Hvad kan vi gøre for at forhindre, at det overhovedet sker? Hvilke hjælpemidler kan vi give de mennesker, der omgås de demente?

Så problemet skal løses, men forslaget her løser faktisk ikke problemet, og det er der også en god grund til, for det er et problem, der er betydelig mere kompliceret, end der bliver lagt op til her. Derfor kan jeg ikke støtte det forslag, der ligger her, men jeg er enig i, at vi er nødt til at forholde os til de problemer og finde ud af, hvad vi kan gøre ved dem.

Derfor er der allerede nedsat et udvalg, og det er et meget bredt sammensat udvalg, hvor Justitsministeriet og flere af de interesseorganisationer, der er i berøring med området, er med,

og det skal kulegrave problemstillingen og se bredere på de psykisk handicappedes retssikkerhed.

Det vigtige er at holde sig for øje, at den allerbedste måde at løse problemet på, er at sørge for, at de demente, der ikke kan bo i deres eget hjem, bor under så betryggende og beskyttede former som muligt, typisk i det, vi kalder skærmede enheder, mindre enheder med personale, der kan tage sig af dem, og hvor de føler sig trygge og godt tilpas. Og vi ved også, at i de skærmede enheder er det egentlig uendelig sjældent, at de demente forlader plejehjemmet.

Der er også en række muligheder for at gøre det mere synligt, hvis de demente forlader et plejehjem eller et andet sted, hvor de bor. Socialministeriet udgav i 1991 en pjeces, »Gamle med demens i § 79-plejehjem og hjemmeplejen«, der angiver de forskellige handlingsmuligheder, der er i dag. Men da debatten om, hvorvidt det er nok, og om der er brug for andre foranstaltninger, har været rejst, så er et udvalgsarbejde sat i gang.

Nogle af de problemer, der ikke bliver taget hånd om i det forslag, vi behandler her i dag, er for det første: Hvem er overhovedet de demente? Der er jo ikke nogen entydig diagnose for, hvem der er demente. Det er den ene ting. Den anden er, at der jo faktisk er mange demente, der godt kan færdes frit omkring på gader og stræder. 90 pct. af de plejehjem, vi har været i kontakt med, oplyser, at de har demente, der færdes uden for plejehjemmet. Så problemet med afgrænsningen af målgruppen er slet ikke løst her, og det er et påtrængende og ikke helt nemt problem, da der jo altså ikke er en entydig diagnose.

Et andet problem er at afgrænse, hvad det er for typer boliger, vi taler om, for vi kan ikke bare tale om den institutionsform, der hedder plejehjem. I dag bor mange demente jo netop på det, som vi ellers kalder moderne plejehjem, men som rent juridisk er de dementes eget hjem, og hvordan løser vi det problem, hvis vi skal til at tage fat på nogle nye foranstaltninger?

Endelig er der også spørgsmålet om, hvorvidt det overhovedet er et problem, der så alene skal løses af sociallovgivningen. Hvor er afgrænsningen til straffeloven og værgemålsloven, når vi taler om at frihedsberøve mennesker?

Så der er faktisk en række meget grundlæggende problemer, der ikke er løst endnu, men jeg kan love Folketinget, at det udvalg, der er nedsat, vil arbejde så hurtigt, som det er muligt.

Jeg kan også love Folketinget, at der bliver lavet en oversigt over, hvad det er for foranstaltninger, der allerede i dag bliver taget i anvendelse, og hvilke ønsker plejehjem, plejeboliger og andre, der har med demente at gøre, har. Hvilke foranstaltninger ville de ønske at de havde mulighed for at bruge? Hvor udbredt er et ønske om kodelås f.eks. Vi får svarene fra plejehjemmene her i løbet af vinteren og det tidlige forår, så vi vil kunne have en oversigt klar i begyndelsen af april. Og det er klart, at det vil være en vigtig del af udvalgets arbejde at finde ud af, om der er brug for andre foranstaltninger end dem, vi har til rådighed i dag.

Så der er altså brug for at se på dette problem. Vi er godt i gang. Jeg lover, det vil gå hurtigt, men jeg kan ikke støtte forslaget, som det ligger her.

Grete Schødt (S):

Jeg tror på, at Fremskridtspartiets intentioner med at bringe det her beslutningsforslag op i Folketinget hænger meget sammen med, at vi selvfølgelig herinde bør gøre noget, når vi ser de historier på tv og ude fra den virkelige verden, hvor ældre senildemente borgere går en tur uden for plejehjemmet, uden at der er nogen, der opdager det, og desværre aldrig kommer hjem igen. Man hører om ulykkerne, hvor en ældre senildement borger er fundet død, og det er selvfølgelig noget, der påvirker os alle sammen.

I Socialdemokratiet er vi meget enige med Fremskridtspartiet i de betragtninger, at gruppen senildemente skal sikres nogle bedre vilkår fremover i det hele taget, og der er også taget en række initiativer på dette område.

Men vi er ikke enige med Fremskridtspartiet i, at gruppen senildemente sikres bedre vilkår ved, at der gennemføres en livgivning, som går ud på overvågning med elektroniske midler installeret på plejehjem. Det svarer faktisk til, at man frihedsberøver mennesker, og det er i hvert fald ikke den løsning, vi i Socialdemokratiet støtter.

Og så sikrer vi jo ikke alle grupper – unge som ældre borgere, der lider af sygdommen senildemens – med det her beslutningsforslag. F.eks. bor mange senildemente jo i deres eget hjem og altså ikke på et plejehjem, og uanset om det er et ældrecenter med tilknytning til ældreboliger eller det er en yngre senildement, der bor på 1. sal i en almenlyst bolig, tror jeg, at vi kan opleve, at der kan ske ting, og de bliver i

hvert fald ikke forhindret med det her beslutningsforslag. Og det omfatter for øvrigt slet ikke borgere uden for et plejehjem.

Som socialministeren sagde i sin indledning, foretages der jo i øjeblikket en undersøgelse af, hvilke hjælpemidler det er, der bliver anvendt, og hvordan man ønsker de forskellige midler og metoder anvendt i demensboliger over hele landet. Og jeg tror på, at undersøgelsen vil kunne give os et værktøj til eventuelt at gribe til lovændring, hvis det er det, der er nødvendigt.

Lad os nu først få belyst, hvilke metoder der anvendes i dag, og hvordan vi kan gøre det anderledes. For mig er det vigtigt at tage stilling til den nødvendige pleje og omsorg. Altså kort og godt: Det handler om at give personalet på plejehjem, hvor senildemente bor, bedre vilkår, og det handler ikke blot om elektronisk overvågning.

Jeg tror på, at vi får en oversigt over, hvordan den enkelte kommune og det enkelte plejehjem tilrettelægger sin omsorg for den her målgruppe af borgere, og så vil vi være i stand til at træffe en rigtig beslutning på et tidligere tidspunkt.

Dette beslutningsforslag løser ikke opgaven tilfredsstillende, og derfor skal jeg på Socialdemokratiets vegne tilkendegive, at vi ikke stemmer for dette beslutningsforslag.

Else Winther Andersen (V):

Emnet for dette beslutningsforslag er jo noget, der optager mange af os, ikke mindst de pårørende og plejepersonalet, der skal passe de senildemente.

Jeg vil da ikke lægge skjul på, at jeg ser det som et problem, hvis vi siger ja til det her beslutningsforslag uden først at have undersøgt rundt om i landet, hvad det er, der går godt med at give de senildemente en individuel pleje med så høj en livskvalitet og tryghed og omsorg som muligt, for det kan jo lade sig gøre. Jeg mener også, at det ville være gavnligt, hvis vi havde en bedre afgrænsning af, hvem det reelt er, der er senildement, og hvem det er, der måske har en sygdom, som kan helbredes eller mildnes, og dér mener jeg nok også at vi har en opgave, der skal løses.

Men hvad er det, der bl.a. gør, at det går godt. Ja, det er jo, når der er overskuelige omgivelser, og det må gerne være omgivelser, som ligner de ældres tidligere boliger med hensyn til stuer og gange. Der er erfaring for, at lange gange giver uro. Det kan vel sådan set sammenlignes med, at vi andre står i en måske russisk lufthavn og

ser alle skiltene på russisk og der er lange gange og vi bliver utrygge og usikre på, om det nu er den rigtige vej, vi går. Jeg tror, det tit er sådan, den senildemente kan have det, når vedkommende er i fremmede omgivelser med de her lange gange.

Der er også brug for et personale, der har den viden og indsigt, som den senildemente har brug for, men som også har tid til den enkelte, når den senildemente bliver urolig og ikke kan finde ud af det. Vil den ældre ud, og hvor det i beslutningsforslaget her foreslås, at den ældre udstyres med en bipper, så kan løsningen måske være, at plejepersonalet går en tur sammen med den ældre, som dermed kommer ud og får den tur og bliver afledt fra bare at forsvinde. Vi ved også, at den måde, man beskæftiger mange af de senildemente på, jo tit er, at man siger: Det her er Maries stol, der står i køkkenet, og så tror Marie, at hun laver maden.

Der er brug for, at den viden og den erfaring, som bliver gjort i landet, bliver indsamlet, så vi kan blive klogere på det her område. Derfor vil jeg da godt opfordre ministeren til, at vi får det arbejde, der er sat i gang, så hurtigt som muligt, så vi deraf kan se, hvad det er, man er god til, og hvad det er, man ikke er så god til. Så kan vi derefter tage en diskussion i Folketingsalen eller en diskussion i det hele taget om, hvad det er, vi skal gå ind og gøre noget bedre, for den diskussion er der brug for på det her område.

Det er nødvendigt, at vi fortsat følger problemstillingen omkring de senildemente – og når jeg siger problemstillingen, så gælder det både uddannelsen af personalet, indholdet i de ældres hverdag og omsorgen – sådan at der hele tiden sker en videreudvikling, for de senildemente og deres pårørende har nemlig ikke mulighed for selv at gøre opmærksom på problemet.

Vi kan ikke støtte beslutningsforslaget, som det ligger, da vi mener, at det springer over, hvor gærdet er lavest, og kun tager et enkelt element. Men vi afventer rapporten, der kommer senere på året, med spænding og nysgerrighed.

Karen Højte Jensen (KF):

Den bekymring, som ligger bag Fremskridtspartiets forslag, deler vi i Det Konservative Folkeparti. Det er tragisk, at mennesker, der ikke kan tage vare på sig selv, kan forlade deres bolig. Vi er meget enige i, at der må findes en løsning på disse problemer. Det forventer både

de pårørende til senildemente og plejepersonalet med rette. Men det er lige så klart for mig, at vi skal finde den rigtige løsning, og i denne sag drejer det sig jo også om at finde en knivskarp balance mellem beskyttelse og formynderi. Tvang og frihedsberøvelse er et voldsomt indgreb.

Vi mener, det er nødvendigt at afvente arbejdsgruppens forslag, så vi sikrer, at sagen er grundigt belyst, da dette er et meget kompliceret problem.

Jeg har eksempelvis behov for at få svar på, hvordan gruppen af senildemente afgrænses, og det spørgsmål stiller jeg, fordi det jo er en kendsgerning, at mange ældre kategoriseres som senildemente uden en egentlig diagnose, og det må jeg jo sige er et særskilt problem, ligesom diagnosen senildement ikke er entydig, som ministeren nævnedede det.

Jeg vil gerne opfordre ministeren til at fremskynde det arbejde, der er igangsat. Jeg forstod, at man i april fik nogle meldinger ind fra kommunerne, men så kan jeg jo nærmest se dette folketingsår gå, uden at vi får taget skridt til en løsning; så jeg opfordrer som sagt ministeren til at fremskynde arbejdet. Men der er ingen tvivl om, at også andre initiativer, nemlig bedre viden om de senildemente og bedre omsorg, bedre støtte og bedre tid til de senildemente, vil kunne afhjælpe det problem, vi her står med.

Vi kan, som det fremgår, ikke umiddelbart støtte forslaget.

Villy Søvnald (SF):

Der er ingen tvivl om, at det problem, vi diskuterer, er et dybt alvorligt problem. Det er for alle en voldsom udfordring at se hjælpeløse ældre, der vandrer rundt, ikke blot for pårørende, men også for andre, der interesserer sig for deres medmennesker. Så vi er enige i Fremskridtspartiets analyse af problemet.

Det, der er diskussionen i dag, er vel, om det er de rette svar, vi kommer med. Jeg og SF vil være lidt bekymrede, hvis vi i for høj grad alene binder løsninger op på højteknologiske løsninger og juridiske svar, der hedder en stigende anvendelse af tvang. Det vil jeg, fordi jeg bl.a. selv har en baggrund som socialudvalgsformand i Kolding Kommune, hvor det helt entydigt er vores erfaring, at i det øjeblik vi sikrer en ordentlig normering, der sikrer, at både de ansatte og de senildemente bliver trætte, så sker der det, at de senildemente vandrer langt mindre, og at antallet af konflikter formindskes gan-

ske voldsomt. Derfor synes jeg, inden man går nogle veje, som jeg tror også Fremskridtspartiet selv erkender har nogle grænser, som er vigtige at holde nøje øje med, at man skal overveje de andre veje også.

Der er en anden ting, der er grund til at overveje:

Det næstsidste nummer af bladet Sygeplejersken offentliggjorde en undersøgelse om senildemens i Vejle Amt. Den siger, at der, hvis man forstørret Vejle Amt-tallene til landstal, er ca. 3.500 ældre, der bor alene som senildemente under det, man kalder ubetryggende kår. De bliver jo ikke hjulpet af det her forslag.

Den undersøgelse siger endvidere, at 10 pct. af dem, der er omfattet af diagnosen senildement, er fejldiagnosticerede. De er ikke senildemente. De lider måske af væskemangel og andre ting, der gør, at de mister hukommelsen i perioder, men det har ikke noget at gøre med senildemens.

Når man laver så vidtgående et indgreb, som Fremskridtspartiet gør – jeg tænker egentlig ikke så meget på selve den elektroniske overvågning, men det, at personalet også udstyres med mulighed for at foretage indgreb, der i lovforslaget beskrives som indgreb, der har karakter af frihedsberøvelse – når man gør det på baggrund af en diagnose, der end ikke er sikker, og når jeg tænker på, hvordan et retssamfund i øvrigt er nødt til at værne, når man griber til så vidtgående et middel som frihedsberøvelse, så tror jeg også, hr. Tom Behnke, som er retspolitisk ordfører, kan se nogle af de afgrænsningsproblemer, vi står over for med det her forslag.

Endnu en ting, jeg synes man skal lægge megen vægt på, er afgrænsning af de fysiske forhold rundt om institutionen. Det er jo klart, at man kan tilrettelægge institutioners beliggenhed og fysiske udformning mere eller mindre hensigtsmæssigt. Der er ganske betydelig forskel på at have en institution beliggende i nærheden af en stærkt trafikeret vej og så at sikre nogle bygningsmæssige forhold, der mindsker problemerne, når en ældre vandrer.

Jeg skal derfor runde det af med at sige, at jeg synes, det er godt, at Fremskridtspartiet har rejst denne her debat, som er meget vedkommende, men at jeg tror, det er meget vigtigt, også i forhold til den rapport, der kommer fra Socialministeriet, at vi ser det her i den sammenhæng, at der i hvert fald er fire ting.

Den ene er: Er det nødvendigt, at vi får juridiske ændringer på det her område? Det vil jeg

ikke afvise, men jeg mener, det bør komme som det sidste. De andre ting er, at vi inden da skal have prøvet til vejs ende, hvor meget vi kan forbedre i form af bedre normeringer, i form af bedre bygningsmæssige forhold, og at jeg heller ikke vil afvise, at vi skal bruge teknologiske løsninger, men jeg vil advare imod, at det bliver hovedsvaret.

Bruno Jerup (EL):

Debatten om forholdene for senildemente er jo en meget vigtig debat og en vigtig diskussion, men vi er nødt til at sige, at det foreliggende forslag ikke kan få Enhedslistens støtte.

Det er jo vigtigt at gøre sig klart i denne her forbindelse, at senildemens er en bred betegnelse, der bliver brugt om en række former for aldersbetinget intellektuel svækkelse. Når vi taler om senildemente, taler vi altså ikke om en homogen gruppe eller om en stationær gruppe, som er i en bestemt fast tilstand, men derimod om en gruppe af mennesker, som er lige så forskellige som resten af befolkningen. De er kendetegnet ved hukommelsesproblemer, problemer med at orientere sig og problemer med at opfatte og agere i forhold til den virkelighed, vi har sat dem i.

Deres funktionsniveau er meget forskelligt. Senildemens udvikler sig også meget forskelligt hos den enkelte. Nogle får langsomt problemer med at huske. Andre bliver i løbet af ganske kort tid ude af stand til at tage vare på sig selv.

Forslaget, vi behandler i dag, handler om de senildemente, der bor på plejehjem. Baggrunden for forslaget er ulykkelige hændelser fra virkeligheden, hvor senildemente har forladt plejehjemmet og ikke har kunnet findes i tide.

Vi er fra Enhedslistens side enige i, at det er samfundets opgave at tilbyde ordentlige rammer for alle borgere, også for senildemente. Enhedslisten er af den opfattelse, at det er et stort problem for personalet på plejehjemmet, at det bliver gjort ansvarligt for ulykker, hvor senildemente rammes, f.eks. hvis de kommer til skade under en, skal vi sige uledsaget udgang fra plejehjemmet.

Det er i dag ikke lovgivningsmæssigt muligt at tvangstilbageholde senildemente. Løsningen på en lang række af landets plejehjem har været at omgå denne bestemmelse ved at installere kodelås og fortælle koden til de gamle senildemente i sikker vished om, at de alligevel ikke kan huske den. Virkeligheden er altså, at vi illegalt holder senildemente under fængselslignende

de forhold. I dag brydes loven ikke formelt, men kun reelt, kan man sige. Og det er måske en af baggrundene for Fremskridtspartiets forslag.

Enhedslisten ønsker ikke at gribe ind i borgernes frie færden, heller ikke når det drejer sig om senildemente. Vi kan ikke støtte forslaget om elektronisk overvågning. Vi tror ikke, det løser problemer, og vi mener, at det er et voldsomt indgreb i den enkeltes personlige frihed. Den eneste måde, man reelt kan forhindre senildemente i at forlade plejehjemmet på, er ved at lave plejehjemmene om til lukkede institutioner med lås på alle døre og hegn omkring udenørsarealerne.

Elektronisk overvågning, hvor den senildemente har ret til at forlade plejehjemmet, kan ikke i sig selv forhindre ulykker. En sådan overvågning vil kun virke fuldt ud, hvis der er så meget personale, at der altid er et beredskab, der kan følge efter den, der forlader plejehjemmet.

Så vi mener, at Fremskridtspartiets forslag er en forkert vej at gå. Vi mener, at løsningen må være, at man sørger for, at der er tilstrækkelig mange skærmede afsnit på plejehjemmene til den gruppe, og at disse indrettes, så de modsvarer de senildementes behov.

Det betyder, at der skal være en meget høj personalenormering, og at der arbejdes med, hvilke kvalifikationer personalet skal have for at kunne udføre arbejdet tilfredsstillende, f.eks. i form af en styrket efteruddannelsesindsats. Derudover bør der til alle skærmede afsnit være tilknyttet gerontopsykiatrisk supervision af personalet. Og forskningen på området skal styrkes, så vi får mere viden og forsøger at gå nye veje.

I øjeblikket er der forsøg i gang med at genoptræne hukommelsen m.v. ved at inddrage barndomserindringer for den senildemente. De senildemente skal ligesom andre have deres egen bolig. Derudover skal afsnittet indeholde beskæftigelsesmuligheder både indendørs og udendørs. Der skal være kurser og rådgivning til de pårørende, så også de får mulighed for at få bearbejdet den sorg, det er, at et kært familiemedlem pludselig ikke længere er i stand til at genkende dem eller kommunikere med dem. Derudover skal de have viden om, hvad det er, der sker med deres familiemedlem, og hvordan de ved deres kontakt bedst kan understøtte arbejdet med at give den senildemente de bedst mulige vilkår.

Vi ønsker i Enhedslisten at forbedre forholdene for personalet, og det er et vigtigt spørgsmål i

forhold til udviklingen af det her område. Det er jo oftest personalet, der står som de skyldige, hvis der sker noget. Derfor er det vigtigt, at man prøver at kigge på lovgivningen og de rammer, der er omkring, hvordan personalet skal agere i forhold til senildemente, og hvilke ansvars-pålæggelser man kan give personalet, hvis en senildement faktisk forlader plejehjemmet. Det kunne vi godt tænke os at man fik set lidt mere på.

Måske kommer der svar under det udvalgsarbejde, der er sat i gang. Men i hvert fald mener vi, det er vigtige spørgsmål, både indretning af plejehjemmet på en ordentlig måde, så det svarer til de ældres behov, og sikring af, at personalet ikke er dem, der sidder med aben, hvis det går galt. Men de senildemente skal ikke overvåges elektronisk.

Sonja Albrink (CD):

Man kan forholde sig ideelt til dette beslutningsforslag fra Fremskridtspartiet og sige: Ikke tale om, det er uværdigt.

Det er et lille antal mennesker med demens, der udgør et problem, og socialministeren har i sin tale sagt, at det måske drejer sig om ganske få på et plejehjem, der kan tænkes at forvilde sig uden for hjemmets netværk og enemærker og derved risikere at komme galt af sted.

Så burde det kunne lade sig gøre at undgå brug af tvang og elektroniske mekanismer og i stedet indrette afskærmede enheder og have den personalenormering, der er nødvendig.

Omvendt kan man aldrig gardere sig hundrede procent, og er brug af elektroniske hjælpemidler, der ganske skånsomt er med til at sikre hjælpeløse mennesker, der alligevel ikke lænere evner at fatte, hvad der er med og imod deres egen vilje, så ikke at foretrække både for den demente og de pårørende og også for personalet, der må føle et urimelig tungt ansvar, hvis det går galt og en beboer kommer rigtig galt af sted?

Der kan siges både for og imod, og jeg synes, socialministeren har givet en god og sober fremstilling af de dementes problemer, uanset hvilken boligform vi taler om.

Også omtalen af retssikkerheden og de konsekvenser, der følger af at anvende tvang eller elektronisk overvågning, vil jeg gerne give CD's tilslutning til. Og vi er enige med ministeren i, at der i hvert fald ikke skal gennemføres nogen lovgivning før efter afslutningen af den undersøgelse, der er i gang, og før arbejdet i Udvalget

for Psykisk Handicappedes Retssikkerhed er færdigt.

Jeg må på CD's vegne meddele, at vi ikke kan støtte Fremskridtspartiets forslag.

Pia Kjærsgaard (DF):

Ligesom jeg føler, at det er tilfældet med de øvrige ordførere, så ved jeg heller ikke rigtig, hvad jeg skal sige til det her forslag om elektronisk overvågning af senildemente – en alvorlig sygdom, ikke mindst for den syges pårørende.

For Dansk Folkeparti er det den personlige pleje og omsorg, der er det allervigtigste, samt et velfungerende personale, der også selv føler, at det har den tid, der skal til for at pleje de demente omsorgsfuldt. Der bør naturligvis sættes både nødvendige ressourcer og nødvendig uddannelse af. Det er åbenlyst for enhver, at det ikke fungerer efter hensigten.

Elektronisk overvågning må under alle omstændigheder kun iværksættes, hvis det ene og alene er for at beskytte den enkelte og ikke for at overvåge.

Jeg synes ikke, det er Jordens bedste forslag, det må jeg nok sige, og jeg tror, at ordførerne er nogenlunde enige i, at de forberedende opgaver, der er i gang i øjeblikket, og de redegørelser, vi skal have, skal på bordet, for det, der må være det primære, er at forbedre forholdene for denne her gruppe.

Jeg er ikke sikker på, at det her er den rigtige måde.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet er klart af den opfattelse, at vi skal have forbedret vilkårene for de demente. Fremskridtspartiet er klart af den opfattelse, at vi skal have både bedre og mere personale til at tage sig af de demente. Det er en selvfølge, som vi har påpeget igen og igen, og derfor er det en selvfølge, som ikke er udtrykt særlig specifikt i forslaget. Vi tog det som en selvfølge, at det er noget, vi alle er enige i her i Folketinget. Naturligvis skal vi have bedre vilkår for de demente.

Dér, hvor vi tager fat, er dér, hvor der er nogle mangler i øjeblikket. For sagen er jo, at selv om man ansatte en masse personale, så ville det ikke være muligt i døgnets 24 timer at mandsopdække hver eneste dement og være sikker på, at der ikke kunne ske noget. Der vil opstå situationer, hvor der er en dement, der søger mod udgangen, forlader plejehjemmet og går ud i trafikken og andre steder. Og specielt i vintermånederne har vi jo altså desværre set nogle

kedelige eksempler på, hvad der så sker: Hvis ikke de bliver fundet i løbet af kort tid, kommer de ganske alvorligt til skade.

Derfor fremsætter Fremskridtspartiet forslaget om elektronisk overvågning som et supplement til, at man i øvrigt indretter plejehjemmene, og at man i øvrigt tager sig godt af de demente, så man så vidt muligt undgår, at der er nogen, der forlader det i utide, og kun forlader det, når vedkommende er sammen med personalet fra plejehjemmet. Så det er ment som et supplement, et supplement til den ellers gode menneskelige omsorg.

Socialministeren sagde, at vi jo naturligvis er nødt til at forholde os til problemet, og nævnte også, at der er nedsat et udvalg, som skal se på det. Problemet er bare, at man allerede nedsatte et udvalg helt tilbage i 1993, og det er der ikke kommet noget ud af endnu. Så har man nedsat et andet udvalg, som meget bredt skal se på hele området, og det udvalg blev, så vidt jeg husker, nedsat i foråret, og så vidt jeg har fået oplyst, har de først holdt deres første møde her for ganske kort tid siden. Det er altså igen det dér med, at udvalg efter udvalg er syltekrukker, hvor der ingenting sker og man må vente og vente på, at der kommer nogle resultater.

Problemet er, at i den ventetid er der demente, som ved en fejl kommer til at forlade plejehjemmene, og som desværre kommer til skade i den forbindelse. Det er jo desværre sådan, at nogle af dem endda går hen og dør af det, fordi de forvilder sig ud til et sted, hvorfra de ikke selv kan finde tilbage, og hvor der ikke er nogen, der kan finde dem.

Det, der er Fremskridtspartiets forslag her, er, at vi tager fat i en lille del af det, som udvalget sidder og arbejder med. Det er en lille del, som vi føler det er nødvendigt allerede nu at få sat på plads, og som ikke kan afvente, at udvalget gør sig færdigt.

Det er rigtigt, som det blev nævnt fra flere sider, at det jo ikke kun er plejehjemmene, det her drejer sig om. Der vil være forskellige boligformer, hvor de demente bor, og der vil selvfølgelig være forskellige behov for, hvad det er, der skal til de forskellige steder.

Derfor er Fremskridtspartiets forslag bygget sådan op, at vi blot giver tilladelse til, at de moderne plejehjem, i det omfang man det enkelte lokale sted vurderer, at man har brug for det ene eller det andet elektroniske, tekniske hjælpemiddel, får lov til at bruge det.

Sagen er jo, at der i dag er plejehjem, hvor man bruger elektroniske dørlåse med en kode, der skal tastes ind. Vi ved, at det er ulovligt, men der er nogle steder, hvor de føler, at de er nødt til at gøre det, fordi det er plejehjemspersonalet, der i den sidste ende står med ansvaret for de demente. Det er deres ansvar, at de pågældende ikke kommer til skade.

Vi kan ikke blive ved med at vente på, at udvalg efter udvalg skal sidde og granske de her ting. Det er ikke rimeligt over for det personale, som står magtesløst over for den her situation, og som unødvendigt får skyldfølelse, når det går galt. Det er ikke rimeligt, at vi sætter personalet i den situation. Der skal handling til, for vi har jo desværre set, hvor galt det kan gå, hvad manglende handling kan føre til. Vi har set, at der er demente, der desværre forvilder sig så langt bort og kommer så galt af sted, at nogle af dem endda dør af det. Jeg vil gå så langt som at sige, at i de tragiske ulykker, vi har set, har Folketingets manglende handling været den direkte årsag til, at det gik så galt.

Der er nogle, der har sagt, at det, der bliver tale om, er frihedsberøvelse. Nu tror jeg, at det ville være meget nemmere at diskutere forslaget her i Folketinget, hvis man forholdt sig til den virkelighed, vi lever i. Hvis man vidste, hvad det er, der foregår ude omkring, så ville det unægtelig være nemmere at diskutere forslaget. Sagen er jo, at i dag, hvor der ikke er elektronisk overvågning, sker der også en frihedsberøvelse. Når personalet på plejehjemmet opdager, at hr. Jensen er på vej mod udgangen, så går man ned og tager hr. Jensen under armen og siger: Hr. Jensen, vi skal ikke ud at gå nu, vi venter lige 2 timer.

Altså frihedsberøvelsen, som det hedder, og som det jo også teknisk er, finder sted allerede i dag. Det, vi bare gør her, er, at vi foreslår, at man skal have mulighed for at bruge elektronisk overvågning som et supplement, sådan at man når at få samlet hr. Jensen op, inden han forlader plejehjemmet, og i det tilfælde, hvor han alligevel af en eller anden årsag har forladt plejehjemmet, så kan man i hvert fald hurtigt finde ham igen, sådan at han ikke kommer til skade, og sådan at han ikke dør af det. Det synes vi vi skylder de demente, at man på den måde kan samle dem op og tage sig godt af dem.

Alt det her lyder selvfølgelig meget alvorligt. Det lyder som et meget alvorligt indgreb. Men jeg er nødt til at understrege, at der er intet parti her i Folketinget, der værner så meget om den

personlige frihed, som Fremskridtspartiet gør. Det er der ingen andre partier der gør. Så det er ikke, fordi vi ønsker at gøre noget ondt imod de mennesker. Det er ikke, fordi vi er meget, meget onde i Fremskridtspartiet, at vi fremsætter dette forslag; vi fremsætter det for at hjælpe de pågældende mennesker.

Så kunne vi drage en parallel: Hvordan er det, vi behandler børnene, der er i børnehaver? Børnehaverne er hegnet ind, og dørene er indrettet på en sådan måde, at man skal have en vis højde for at nå op til dørhåndtag nr. 2. Ellers kan man ikke komme ud. Altså at møde den terminologi, som de øvrige ordførere har lagt for dagen, så frihedsberøver vi børn i børnehaverne i dag, så hvis linjen skulle føres igennem, så skal vi også efter ordførernes opfattelse – altså ikke Fremskridtspartiets – åbne børnehaverne, pille hegnet ned og lade døren være åben, så børnene kan gå ud i trafikken, hvis de har lyst til det. Der er jo ikke én eneste i dagens Danmark, som kunne finde på et stille forslag om, at børn i børnehaver bare skulle have lov til at gå ud i trafikken, som det passer dem.

Og når vi taler om demente, så taler vi faktisk om nogle personer i præcis samme situation. Det er demente, som ikke er klar over, hvor de er henne, de ved ikke, hvor de bevæger sig henad, de ved ikke, hvad målet er, og de ved ikke, hvordan de finder tilbage igen, altså en meget parallel situation, og vi er nødt til at gøre noget.

Manglende handling fra Folketingets side vil alt andet lige føre til flere tragiske ulykker. Det er det ansvar, de øvrige partier nu påtager sig ved at sige nej til Fremskridtspartiets forslag og afvente, at ministerens udvalg skal have lov til at sidde og drikke kaffe og filosofere over tingene; det er, at man i de kommende måneder, indtil der kommer noget fra det udvalg, vil se tragiske skæbner, som desværre resulterer i døden. Man har her i Folketinget fra partiernes side det direkte ansvar for, at de ting sker, fordi man ikke ønsker at skride til handling, når muligheden er der.

Fremskridtspartiet har fremsat dette forslag, så Folketingets partier kunne få en mulighed for at handle, så man kunne tage en lille del ud af udvalgsarbejdet og være med til at gøre noget for de demente og sikre, at de ikke ved en fejl kommer til at forlade plejehjemmene, at de ikke går rundt på gader og stræder og ikke bliver fundet i tide. Vi synes, det er uheldigt.

Jeg vil også godt sige, at en ting, som forslaget her ikke indeholder, men som det naturligvis

burde have indeholdt, hvad vi er blevet opmærksom på siden hen, er det dér med de elektroniske dørlåse. Det er ikke direkte omfattet af forslaget her, men vi føler, at det ville være rimeligt, at der blev åbnet mulighed for, at man rundt om på plejehjemmene kunne benytte sig af elektroniske dørlåse, så man var sikker på, hvem der gik ud, og hvem der ikke gjorde det, så man havde styr på det.

Spørgsmålet er nemlig: Hvad er alternativet til, at vi handler i dag? Det er, at vi venter på udvalget, et udvalg, som vi end ikke ved hvad vil komme frem til. I ventetiden vil der ske den ene tragiske ulykke efter den anden. Det kan vi forude rent statistisk. Vi ved, hvad der er sket igennem de sidste år, og så ved vi, at det også vil ske, inden udvalget er færdigt og der kommer en eller anden betænkning derfra.

Vi synes, det er synd for personalet på plejehjemmene, og vi synes, det er synd for de demente, at Folketinget ikke vil mande sig op til at gøre noget på det her punkt, for der er jo ikke tale om, at man skal overvåge de demente hele tiden. Det er et spørgsmål om, at når de nærmer sig døren, så er der en sender, som gør personalet opmærksom på dette. Personalet har en lille modtager, hvor de kan se, at nu er hr. Jensen på vej mod dør 4, så vi må hellere sørge for, at hr. Jensen ikke forlader plejehjemmet, og skulle der alligevel ske det, at vedkommende forlader plejehjemmet, så kan man ad elektronikkens vej meget hurtigt få fundet den demente igen og få vedkommende tilbage til plejehjemmet.

Det er såmænd alt, hvad der ligger i forslaget. Det er et rigtig godt forslag, og jeg synes, det er synd, at Folketingets partier på den her måde bare afviser det.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Det er simpelt hen for meget at lytte til hr. Tom Behnke. Hr. Tom Behnke gør alle andre partier ubarmhjertige, hvorimod Fremskridtspartiet er det barmhjertige parti. Det interessante er jo også, at hr. Tom Behnke tager patent på at være det parti, der her i Folketinget værner om den personlige frihed, men hr. Tom Behnke overser fuldstændigt, at alle andre partier i dag har sagt, at der skal findes en løsning på de her problemer.

Desværre koncentrerede hr. Tom Behnke sig overhovedet ikke om at svare på de spørgsmål, som vi vel alle har stillet til det her forslag. Hr. Tom Behnke svarede ikke på, om der er et

afgrænsningsproblem. Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er et afgrænsningsproblem? Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er problemer med, at mange ældre – diffuse ældre f.eks. – kategoriseres som senildemente? Mener hr. Tom Behnke ikke, at der er problemer med, at diagnosen senildemens ikke er entydig?

Hr. Tom Behnke taler om disse tragiske ulykker, der vil komme, hvis vi ikke handler i dag. Vi er alle opsat på at finde en løsning, men der er faktisk nogle af os, der mener, at vi må sikre den rigtige løsning og have det her problem grundigt belyst, inden vi haster noget igennem.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Problemet har været undersøgt siden 1993. Nu skriver vi 1996, og der er endnu ikke sket noget som helst. Vi kan ikke sidde med foldede hænder og vente og vente og vente, mens udviklingen kører videre derude, mens vi ser, at der desværre fra tid til anden er demente, der kommer til skade. Der skal handling til nu, og det, jeg påpeger, er, at den manglende handling – altså ansvaret for den manglende handling – kun ligger ét sted og det er i Folketinget, som ikke tør tage diskussionen om dette her, men skyder det over til hjørnespark i et eller andet udvalg, som så skal komme med noget, man kan dække sig ind under. Derfor mener vi klart og tydeligt, at ansvaret ligger her i Folketinget.

Jeg er enig i, at der i dag er problemer med at diagnosticere helt entydigt. Hvornår er man dement, og hvornår er man ikke dement? Men jeg kan jo ikke som folketingspolitiker stå her og lave en afgrænsning af det. Vi er som folketingspolitikere sat til at lave nogle love og nogle spileregler, og så må det være de mennesker, der har forstand på demente, som sætter grænsen for, hvornår man er dement, og hvornår man ikke er dement.

Derfor er forslaget her også udelukkende lavet som et tilbud om, at man rundt om på plejehjemmene, hvor man har forstand på disse her ting, kan vælge, om man vil benytte sig af elektronisk overvågning, eller man ikke vil, og hvis man vil gøre det, i hvilken form man så vil gøre det. Det mener vi nemlig ikke skal være op til Folketinget at afgøre; det skal være op til de mennesker, der har med de demente at gøre i det daglige, og som har forstand på præcis at afgøre, hvornår der er tale om en dement, og hvornår der ikke er tale om det. Og problemer med at lave en præcis afgrænsning synes jeg

ikke skal være årsagen til, at vi bare bliver ved med at udskyde at træffe nogle beslutninger, som kan være til gavn for de demente.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 71:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en socialreformkommission.

Af Villy Søvnal (SF) m.fl.
(Fremsat 29/11 96).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Karen Jespersen):

SF ønsker, at Folketinget skal pålægge regeringen at nedsætte en meget hurtigarbejdende socialreformkommission, som skal give baggrund for en konsekvent revision af bistandsloven. Nu er jeg ikke helt klar over, hvad forskellen er på en revision af bistandsloven og en konsekvent revision af bistandsloven; det er nok nogenlunde det samme.

Forslaget, som kunne betragtes som en genfremsættelse af et gammelt SF-forslag, skal ses i lyset af regeringens arbejde med en revision af bistandsloven. SF tager et hørings svar fra LO til indtægt for forslaget om en socialreformkommission. Det mener jeg nu ikke rigtig at SF kan gøre, for det forslag, der indgår i LO's hørings svar, er langt bredere end det, SF lægger op til.

LO ønsker en grundlæggende reform af ikke bare det sociale system, men i virkeligheden af